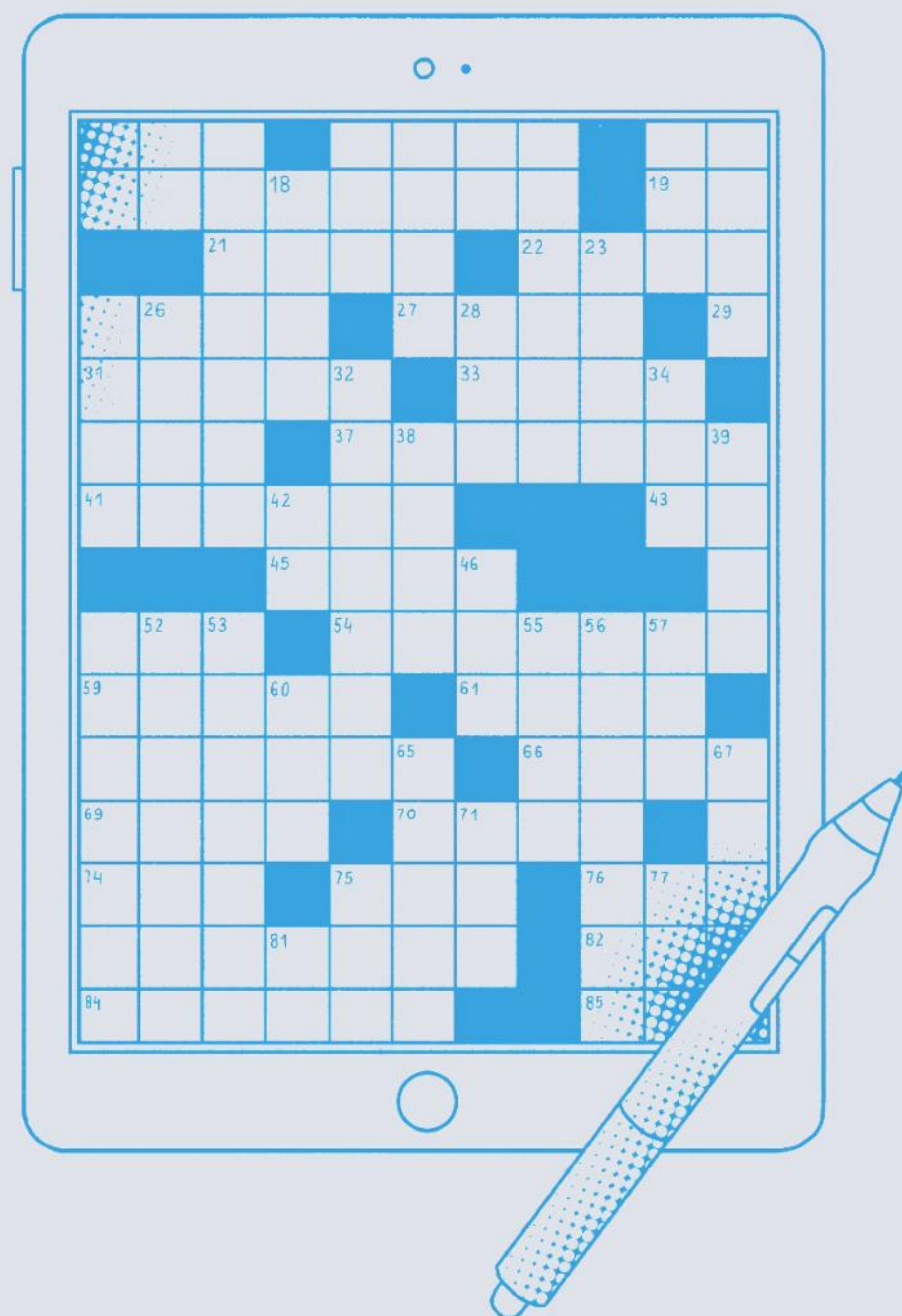
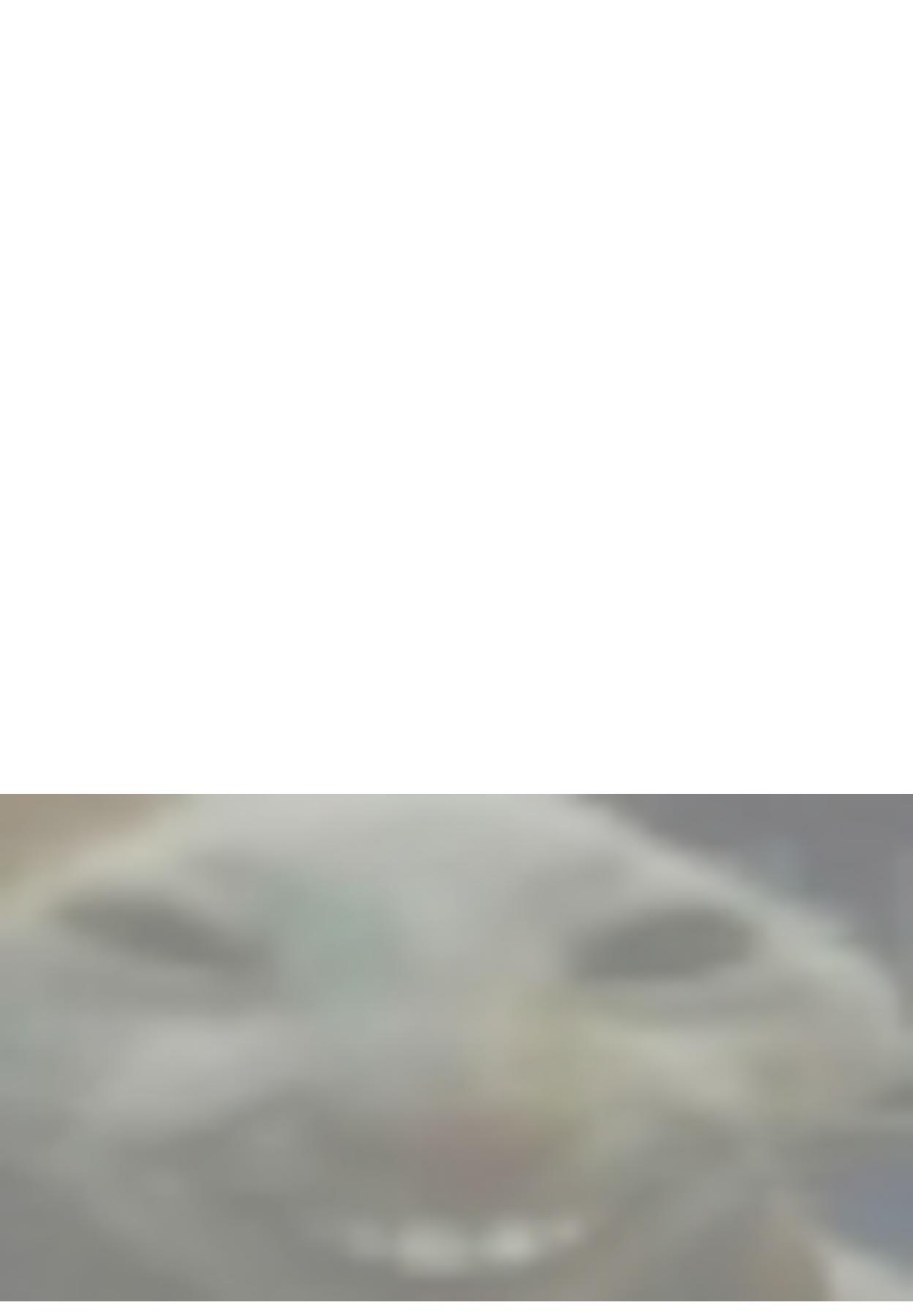

Język polski 8

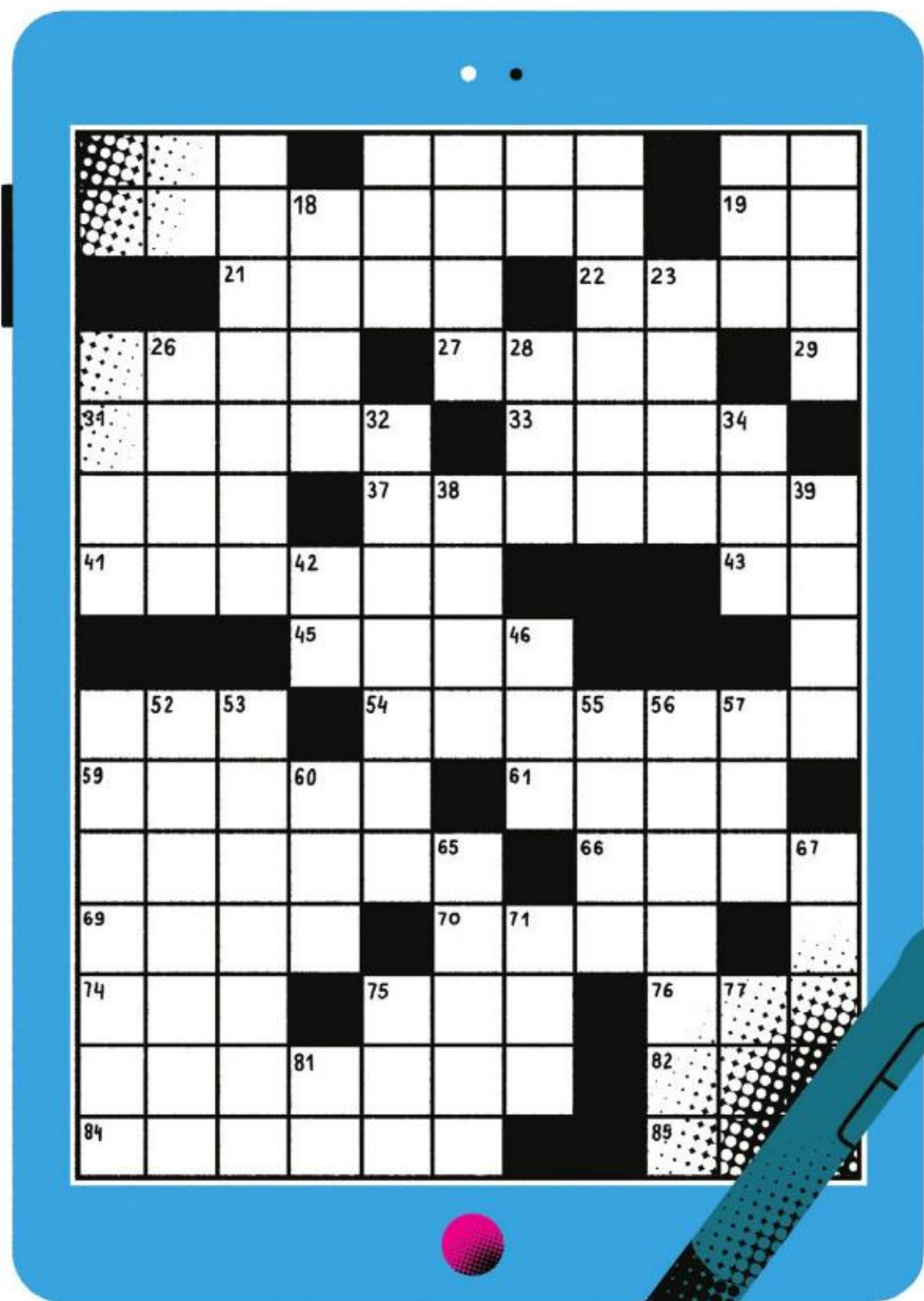
Zeszyt ćwiczeń

Język polski

Zeszyt ćwiczeń dla klasy ósmej
szkoły podstawowej

Redaktor serii
Wojciech Sygut

Redaktor prowadzący
Piotr Lenartowicz

Konsultacja merytoryczno-dydaktyczna
Beata Ludwin, Monika Łodej

Redakcja merytoryczna
Martyna Ciechońska, Beata Ludwin, Monika Łodej

Redakcja językowa i korekta
Paulina Zaborek

Redakcja techniczna
Paweł Kowalski

Skład i łamanie
Oficyna Wydawnicza Pegaz / Rafał Kulig

Ilustracje
Agata Zarzycka (s. 12, 36, 38, 39, 41)

Redakcja artystyczna
Magdalena Sarnot-Wrzecionowska, Marcin Kot

Projekt i koncepcja artystyczna
Futu Creative / Kay Humelt i Rafał Kwiczor

Koordinacja prac graficznych
Magdalena Sarnot-Wrzecionowska

Projekt okładki
Futu Creative / Kay Humelt i Rafał Kwiczor

Ilustracja na okładce i stronie tytułowej
Acapulco Studio / Agata Dudek i Małgorzata Nowak-Żurek

Fotoedycja
Grzegorz Wrzecionowski

oznaczenie polecenia
trudniejszego

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z wydawnictwem.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Przestrzegaj praw, jakie im przysługują. Udostępniając książkę lub jej fragmenty, rób to wyłącznie w zakresie dozwolonego użytku, który określają przepisy prawa.

Zawartość książki możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.

Kopiuując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

© Grupa MAC S.A., Kielce 2021
Etap edukacyjny: II
Typ szkoły: szkoła podstawowa

ISBN 978-83-8108-719-3

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 55 55, faks: 41 366 33 02
e-mail: kontakt@mac.pl; www.mac.pl

Spis treści

1. Słownictwo i słowotwórstwo	
1.1 Wyrazy złożone	4
1.2 Neologizmy i zapożyczenia	8
1.3 Wyrazy wieloznaczne i homonimy	12
1.4 Nazwy miejscowe	17
1.5 Nazwy osobowe	20
2. Komunikacja językowa	
2.1 Odmiany języka i stylizacja językowa	28
2.2 Style językowe	32
2.3 Niewerbalne środki komunikacji	36
3. Ortografia i interpunkcja	
3.1 Pisownia wyrazów wielką lub małą literą	42
3.2 Zasady cytowania cudzych tekstów	46
4. Składnia	
4.1 Zdania złożone współrzędnie i złożone podrzędnie	48
4.2 Zdania wielokrotnie złożone	52
4.3 Imiesłowny równoważnik zdania	58
4.4 Mowa zależna i mowa niezależna	61
4.5 Szyk wyrazów w zdaniu	65
5. Błędy językowe	
5. Błędy językowe	69
6. Formy wypowiedzi	
6.1 Wywiad	73
6.2 Przemówienie	76
6.3 Recenzja	81
6.4 Życiorys, CV	86
6.5 Podanie, list motywacyjny	92
Bibliografia	95

1.1 Wyrazy złożone

- Podpisz zdjęcia utworzonymi przez siebie wyrazami złożonymi. Wyjaśnij pisownię powstałych wyrazów.

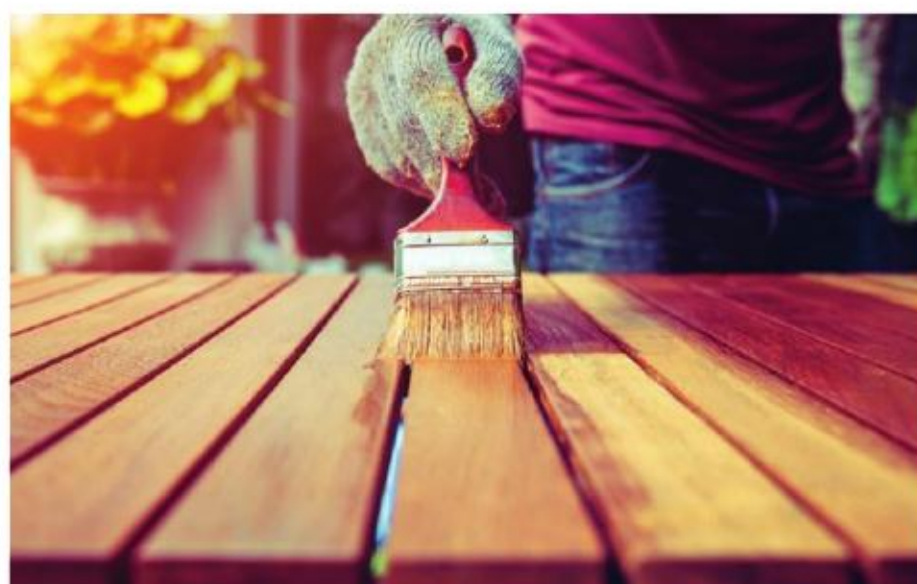
ciemny + fioletowy

czarny + biały

śmietankowy + czekoladowy

świeży + malowany

mysz + królik

jasny + różowy

- Zastąp podane wyrazy synonimami będącymi wyrazami złożonymi.
- egoista – _____ relacja – _____
- akwizytor – _____ pojazd – _____
- obżarciuch – _____ szacowny – _____

- Uzupełnij tabelę.

Złożenie	Wyrazy podstawowe	Formant / formanty
błogostan		
	korek, ciągnąć	
sokowirówka		
	brzuch, paść	
		-o-
zleceńodawca		
	rzecz, znać	
jednorazowy		
	średni, wiek	
		-i-
samolub		
	powieść, pisać	
gwiazdozbiór		-y-
	słodki, woda	
		-i-
jęczydusza		
	roślina, żreć	

● Wskaż złożenia, zestawienia i zrosty.

zegarmistrz	chwalipięta	łamigłówka
Wielkanoc	okamgnienie	biznesplan
półkole	dwuwymiarowy	bioetyka
trzynastozgłoskowiec	wiercipięta	jachtklub
grzybobranie	widzimi się	lekkoduch

● Podaj po dwa przykłady:

- a) złożień _____,
- b) zestawień _____,
- c) zrostów _____.

● Do podanych rzeczowników dopisz przymiotniki utworzone z liczebników i rzeczowników podanych w nawiasach.

- mężczyzna (35 lat) _____
- posiłek (1 danie) _____
- przedszkolak (4,5 roku) _____
- budynek (XVIII wiek) _____
- drużyna (1. liga) _____
- rymowanka (4 wersy) _____
- klej (2 składniki) _____
- autostrada (3 pasy) _____
- silnik (4 cylindry) _____

● Dopisz wyrazy złożone kojarzące się z podanymi zestawami wyrazów. Ułóż z każdym utworzonym wyrazem zdanie złożone podrzędnie.

a) miara, licznik, ciecz – wyraz złożony: _____

b) rura, przepływ, gaz – wyraz złożony: _____

c) kopalnia, kamień, miejsce – wyraz złożony: _____

d) adres, poczta, wiadomość – wyraz złożony: _____

● Podkreśl w tekście wyrazy złożone. Powiedz, w jaki sposób powstały.

W szkolnym kole wolontariatu działają przede wszystkim piętnastolatki, którzy wiedzą, czym jest współczucie, i podjęli się cotygodniowych spotkań ze starszymi osobami. Wielokrotnie otrzymują sygnały sympatii i wdzięczności od swoich podopiecznych, chociaż budowanie bliskich relacji międzyludzkich jest niezwykle czasochłonne. Zarówno młodzi, jak i starsi bardzo cenią te międzypokoleniowe spotkania.

● Podaj po dwa przykłady nazw miejscowych złożonych z dwóch członów:

- połączonych łącznikiem _____,
- bez łącznika _____.

● Skróć podane wyrazy złożone według wzoru.

Przykład: *jednogodzinne i dwugodzinne zajęcia* – **jedno-** i **dwugodzinne** zajęcia

- krótkodystansowe i długodystansowe biegi
- jednokondygnacyjne, dwukondygnacyjne i trzykondygnacyjne budynki
- czterolistne i pięciolistne rośliny doniczkowe
- dwuskładnikowe i czteroskładnikowe związki chemiczne
- dziesięcioletnie i dwudziestoletnie miasta

1.2 Neologizmy i zapożyczenia

Połącz liniami podane pojęcia z odpowiednimi definicjami, następnie podaj po dwa przykłady nowych wyrazów.

Nowe połączenia wyrazów	Wyrazy znane, ale używane w nowym znaczeniu	Wyrazy zaczerpnięte z innych języków	Nowe wyrazy utworzone od wyrazów już istniejących za pomocą różnych formantów
Zapożyczenia	Neologizmy słowotwórcze	Neologizmy znaczeniowe (neosemantyzmy)	Neologizmy frazeologiczne

Przykłady:

Podaj współczesne znaczenia podanych wyrazów.

miernie (od rzeczownika *miara*)

dawniej:
„trafnie, dokładnie”,
w XVI w.: „umiarkowanie”

dziś: _____

rzewny (od czasownika *rzwieć* – „ryczeć”)

dawniej:
„ryczący, rozgniewany”

dziś: _____

przerazić (od czasownika *razić* – „kłuć, uderzyć”)

dawniej:
„przebić, przekłuć”
(np. mieczem)

dziś: _____

- Udowodnij, że poniższe zapożyczenie przyjęło się w polszczyźnie na tyle, że powstały od niego nawet wyrazy pochodne (np. przymiotniki, czasowniki, rzeczowniki). Podaj je.

vlog

- Wypisz ze słownika wyrazów obcych po jednym słowie zapożyczonym z podanych języków.
 - z języka włoskiego – _____
 - z języka niemieckiego – _____
 - z języka angielskiego – _____
 - z języka francuskiego – _____
 - z języka rosyjskiego – _____

- Podaj znaczenie podanych wyrazów. Z którego języka zostały zapożyczone?

instagramer

youtuber

podcast

- Pobaw się słowami. Spróbuj zastąpić podane zapożyczenia, bazując na wyrazach i formantach funkcjonujących w polszczyźnie od dawna.

jogging	show	joystic

Podaj kilka przykładów internacjonalizmów, czyli wyrazów spotykanych w wielu językach, nieznacznie różniących się formą, a wyrażających tę samą treść, np. *radio*, *telewizja*.

Co wpływa na powszechne używanie internacjonalizmów? Podaj przynajmniej dwa czynniki.

Dopasuj do zdjęć odpowiednie podpisy. Do jakiej kategorii neologizmów zaliczysz te nazwy?

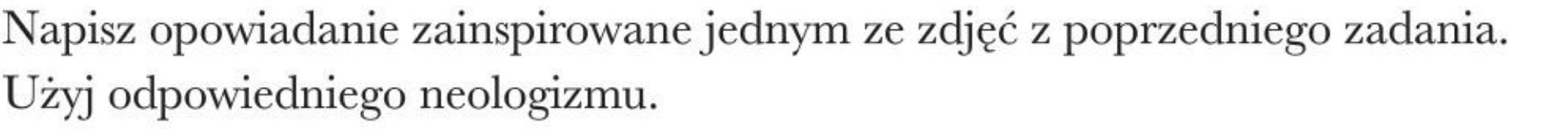
hokej

bungee

tenis

windsurfing

1.3 Wyrazy wieloznaczne i homonimy

- Obejrzyj ilustrację i powiedz, co może powodować niejednoznaczność w zdaniu wypowiedzianym przez jedną z postaci.

Przeczytaj wyjaśnienie znaczenia wyrazu *łopatka*.

łopatka

1. «mała łopata; też: ilość materiału mogąca zmieścić się na łopatce»
2. «jedna z dwóch kości pasa barkowego, połączona stawowo z kością ramienną i obojczykiem»
3. «jedna z dwóch połówek przedniej części zabitego zwierzęcia» [...]

Słownik języka polskiego PWN (<https://sjp.pwn.pl>)

Napisz, w jakim znaczeniu postacie na ilustracji użyły wyrazu *łopatka*.

- Ułóż dwa zdania z wybranymi znaczeniami wyrazu *granica*. Spróbuj wyjaśnić, jaki związek zachodzi pomiędzy podanymi znaczeniami.

granica

1. «linia zamykająca lub oddzielająca pewien określony obszar»
2. «linia podziału lub czynniki różnicujące coś»
3. «ograniczony zasięg lub miara czegoś dozwolonego»
4. «kres możliwości fizycznych lub psychicznych człowieka»

Słownik języka polskiego PWN (<https://sjp.pwn.pl>)

Napisz, w jakim znaczeniu został użyty wyraz *skasować* w każdym ze zdań.

Zaraz po wejściu do autobusu należy skasować bilet.

skasować to znaczy _____

Firma ubezpieczeniowa nakazała skasować samochód, ponieważ nie nadawał się już do naprawy.

skasować to znaczy _____

Poprzednie zarządzenie dyrektora banku zostało skasowane.

skasować to znaczy _____

Ułóż zdania, w których użyjesz wyrazu *grać* w znaczeniach podanych w internetowym *Słowniku języka polskiego PWN*.

a) „brać udział w grach towarzyskich, sportowych lub hazardowych”

b) „wykonywać utwory muzyczne na instrumentach; o instrumentach muzycznych: wydawać dźwięki”

c) „odtworzać utwór dramatyczny (np. na scenie, w telewizji, w radiu przed mikrofonem), dawać przedstawienie, wyświetlać film; odtwarzać jakąś postać w sztuce teatralnej, w filmie itp.”

d) „o wyrażaniu uczuć, stanów duchowych: żywo uzewnętrzniać się, zmieniając odcienie wyrazu”

e) „zmieniać kolor, połysk, wyraz itp.; mienić się, migotać, drgać”

- Napisz po jednym przykładzie wyrazów, które – twoim zdaniem – są wieloznaczne. Wyjaśnij ich znaczenia. Następnie sprawdź w słowniku języka polskiego, czy poprawnie wyjaśniłeś, co znaczą.

a) rzeczownik wieloznaczny: _____

znaczenia: _____

b) czasownik wieloznaczny: _____

znaczenia: _____

c) przymiotnik wieloznaczny: _____

znaczenia: _____

d) przysłówek wieloznaczny: _____

znaczenia: _____

- Udowodnij, budując krótkie zdania, że podane wyrazy są homonimami, czyli mogą mieć różne znaczenie mimo identycznego zapisu.

jak – jak

ranny – ranny

tam – tam

- Przeczytaj wyjaśnienie znaczenia wyrazu *zamek* podane w internetowym *Słowniku języka polskiego PWN*. Zwróć uwagę na to, że w słowniku homonimy zaznaczono cyframi rzymskimi, a różne znaczenia tego samego wyrazu – cyframi arabskimi. Następnie uzupełnij podane zdania rzeczownikiem *zamek* we właściwej formie.

zamek I

1. «urządzenie do zamykania drzwi, szuflad, walizek itp.»
2. «urządzenie do łączenia lub zabezpieczania w ustalonym położeniu elementów maszyny»
3. «mechanizm broni palnej do zamykania na czas wystrzału i otwierania po strzale tylnej części lufy» [...]

zamek II «okazała budowla mieszkalno-obronna, dawniej: rezydencja królewska, książęca lub magnacka»

Słownik języka polskiego PWN (<https://sjp.pwn.pl/szukaj/zamek.html>)

Panem tego _____ był książę Janusz Radziwiłł.

Do otwarcia _____ w drzwiach potrzebny jest odpowiedni klucz.

- Nazwij przedmioty przedstawione na zdjęciach. Zapisz znaczenie każdego wyrazu i ustal, który z nich jest wyrazem wieloznacznym, a który homonimem. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika języka polskiego.

- Uzupełnij zdanie pod zdjęciem, następnie podaj inne znaczenia wpisanego wyrazu i ułóż z nimi zdania. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika języka polskiego.

Wydzielona część stajni, przeznaczona dla jednego konia, to _____.

- Wypisz ze słownika języka polskiego po dziesięć przykładów podanych wyrazów.

Wyrazy wieloznaczne

Homonimy

1.4 Nazwy miejscowe

- Zapisz pięć informacji, które można by umieścić na stronie internetowej twojej miejscowości, aby zachęcić do jej odwiedzenia.

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

- Podaj informacje na temat miejscowości, w której mieszkasz.

a) nazwa miejscowości: _____
b) gmina: _____
c) województwo: _____
d) nazwa mieszkańca i nazwa mieszkanki (jeśli się dadzą utworzyć):

e) trzy nazwy własne obiektów, ulic itp.: _____

f) pełna nazwa szkoły, do której chodzisz: _____

Uwaga! Pisz małymi literami wyraz *numer* lub jego skrót w nazwach własnych, np.: *Szkoła Podstawowa nr 11* lub *Szkoła Podstawowa numer 11*.

- Napisz, od jakich nazw miejscowości powstały podane nazwy mieszkańców.

gdańszczanin	_____	elblązanin	_____
wrocławianka	_____	opolanka	_____

- Czy poznajesz, w jakim mieście stoi ten pomnik? Napisz nazwę tego miasta oraz nazwy jego mieszkańców.

- nazwa miasta: _____
- mieszkanka miasta: _____
- mieszkaniec miasta: _____
- mieszkańcy ogółem: _____

- Do jakiej grupy zaliczysz poniższe nazwy? Podaj wyrazy podstawowe, od których je utworzono

- Przylesie – _____
- Dębina – _____
- Chmielnik – _____
- Wilków – _____

- Przygotuj mapę administracyjną Polski i znajdź po dwie miejscowości, które zaliczysz do podanych grup.

a) nazwy topograficzne

b) nazwy dzierzawcze

c) nazwy służebne

d) nazwy zdrobniałe

Uwaga! Nazwy zdrobniałe są utworzone od nazw pobliskich miejscowości, np. *Dąbki* od *Dąbie*.

1.5 Nazwy osobowe

W jakich sytuacjach używamy pełnego imienia i nazwiska, w jakich tylko imienia, a w jakich – tylko nazwiska? Napisz kilka uwag do *Poradnika dobrego wychowania*.

Dopasuj wypowiedzi do odpowiednich osób przedstawionych na zdjęciach.

– Słucham, Kowalska.

– Cześć, jestem Franek.

– Dzień dobry. Nazywam się Kamil Kozłowski.

Napisz, w jaki sposób mogą się przedstawić osoby na zdjęciach.

Kacper Wieczorek

Ania

- Oto lista uczestników konferencji językoznawczej. Przeczytaj ją i powiedz, w jakiej kolejności zapisano w niej imiona i nazwiska. Następnie napisz notatkę do słownika poprawnej polszczyzny dotyczącą kolejności podawania imion i nazwisk w różnych tekstach.

Lista uczestników	
1. Adamiec Anna	4. Darejak Bartłomiej
2. Berka Damian	5. Kurek Adam
3. Chochołowska Beata	

Notatka do słownika poprawnej polszczyzny

Imię i nazwisko (kolejność) – _____

- Napisz, kto do kogo może tak się zwracać.

Mareczku! Kasiu! – _____
Panie Mareczku! Pani Kasiu! – _____
Panie Marku! Pani Katarzyno! – _____
Marku! Katarzyno! – _____

- Jaką funkcję pełnią imiona i nazwiska? Wymień najważniejsze z funkcji.

- Wyjaśnij znaczenie podanych imion. Wykorzystaj własną intuicję językową.

Bogumił – _____
Mścisław – _____
Bronisław – _____
Bogusław – _____
Radosław – _____

- Udowodnij, że podane imiona zostały zapożyczone z innych języków. Znajdź informacje, z jakich języków zostały zapożyczone, oraz podaj ich obce odpowiedniki (np. angielski, niemiecki).

Jerzy – _____ Jacek – _____
 Beata – _____ Andrzej – _____
 Zofia – _____ Dorota – _____

- Rozwiąż krzyżówkę – wpisz we wskazane pola imiona w liczbie mnogiej. Następnie odczytaj hasło – imię autora lektury szkolnej. Dopisz jego nazwisko oraz wybrany tytuł utworu.

Wzór: *Piotr – Piotrowie; Anna – Anny*

1														

1. Michał	4. Karol
2. Weronika	5. Fryderyk
3. Hanna	6. Kinga

Hasło: _____

- Utwórz imiona żeńskie od podanych imion męskich. Wskaż formant, za pomocą którego je utworzono, oraz oboczności.

Stefan – _____ Jan – _____
 Franciszek – _____ Patryk – _____
 Michał – _____ Kazimierz – _____
 Kornel – _____ Aleksander – _____

Są takie imiona, z których odmianą można mieć problem. Odmień podane imiona, a w razie wątpliwości skorzystaj ze słownika poprawnej polszczyzny.

M.	Romeo
D.	
C.	
B.	
N.	
Msc.	o Romeo
W.	Romeo!

M.	Maria
D.	
C.	
B.	
N.	
Msc.	
W.	

M.	Hugo/Hugon
D.	Hugona (nie: Huga)
C.	
B.	
N.	
Msc.	
W.	

M.	Maja
D.	
C.	
B.	
N.	
Msc.	
W.	

M.	Mieszko
D.	
C.	
B.	
N.	
Msc.	
W.	

M.	Alicja
D.	
C.	
B.	
N.	
Msc.	
W.	

Opracuj tekst dyktanda dla uczniów szkoły podstawowej pt. *Trudne imiona, czyli o Jerzyku i Henryku*.

Napisz, co można sądzić o cechach ludzi, którym nadano poniższe nazwiska.

Chłodny –

Żakowski –

Starzyński –

Pawełek –

Niemiec –

Wojewódzki –

Zajac –

Krawczyk –

Stasiak –

Kołodziej –

Uzupełnij tabelę według wzoru.

	Wyraz podstawowy	Formant	Znaczenie
Pietrzak	Piotr	-ak	syn Piotra
Warszawski			
Janik			

	Wyraz podstawowy	Formant	Znaczenie
Potocki			
Tomaszewicz			
Polaczek			
Szczeciński			
Sołtysik			

- Podaj po pięć nazwisk:

a) utworzonych od imienia – _____

_____ ,

b) utworzonych od nazw pospolitych – _____

_____ ,

c) utworzonych od nazw miejscowości – _____

_____ .

d) utworzonych od nazw czynności – _____

_____ .

Wpisz nazwiska we właściwej formie.

Kołodko

do _____

o _____

z _____

Kusto

za _____

obok _____

z _____

Cyzio

na _____

z _____

przy _____

Hajto

przed _____

o _____

ku _____

Wypełnij diagram właściwymi formami podanych nazwisk.

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

1. Krzycka – o pani...
2. Falska – dla panny...
3. Góra – do pani...
4. Polak – za panią...
5. Leszke – z panną...

6. Dałkówna – przy pani...
7. Kwiecień – o pani...
8. Fedorowicz – dla pani...
9. Leśniewska – z panią...
10. Gołąb – za panią...

Napisz imiona i nazwiska podane w nawiasach we właściwej formie.

Na spotkaniu poznałem (Anna Nawrot) _____

i (Sławomir Kuś) _____,

znajomych (wujek Hugo Raczko) _____.

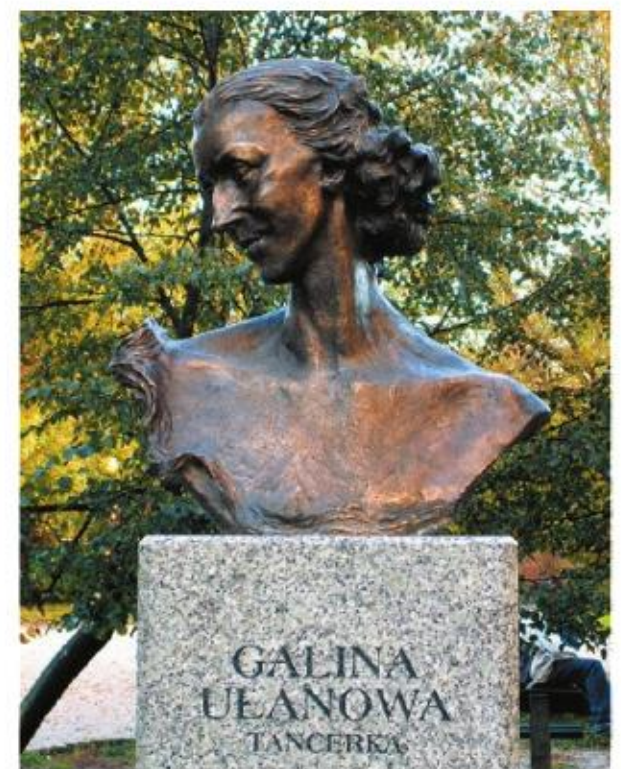
Stali w otoczeniu (Dariusz Kopyto, Adam Sidło oraz Edyta Wit) _____

Nieco później rozmawiałem ze (Stefan Kania) _____

o dawnych znajomych – (Anna Stawska i Bruno Rutka) _____

_____.

-

2.1 Odmiany języka i stylizacja językowa

Połącz liniami terminy z odpowiednimi wyjaśnieniami.

język narodowy	•	•	odmiana polszczyzny używana m.in. w szkole, prasie, podręcznikach; zasady jej używania powinny sprzyjać jak najlepszemu porozumiewaniu się wszystkich Polaków
odmiana ogólna kulturalna	•	•	zasięg użycia odmiennych wyrazów i związków frazeologicznych lub wyrazów w nowych znaczeniach ograniczony jest do określonego środowiska, np. uczniów
odmiany środowiskowe	•	•	zalicza się tu przede wszystkim gwary, często tworzące większe grupy zwane dialektami; gwarę cechuje odmienność w wymowie oraz w używanym słownictwie
odmiany regionalne	•	•	odmiana języka używana przez ludzi wykonujących określony zawód, np. lekarzy, górników, informatyków
odmiana pisana	•	•	język polski w opozycji np. do języków: czeskiego, niemieckiego
odmiany zawodowe	•	•	polszczyzna używana podczas rozmów, często spontaniczna, mniej uporządkowana, zawierająca różne elementy pozasłowne (np. chrząknięcia), część słów zastępowana bywa gestami lub mimiką; zdania są krótsze, zawierają kolokwializmy
odmiana mówiona	•	•	polszczyzna używana w czasie pisania różnorodnych tekstów; obserwuje się tu bardziej świadomy dobór słownictwa, przestrzeganie zasad ortografii i interpunkcji, poprawny szyk zdań

- Przeczytaj wypowiedzi osób przedstawionych na zdjęciach. Określ odmianę języka, którą się posługują. Spróbuj „przetłumaczyć” wypowiedzi na ogólną odmianę języka polskiego.

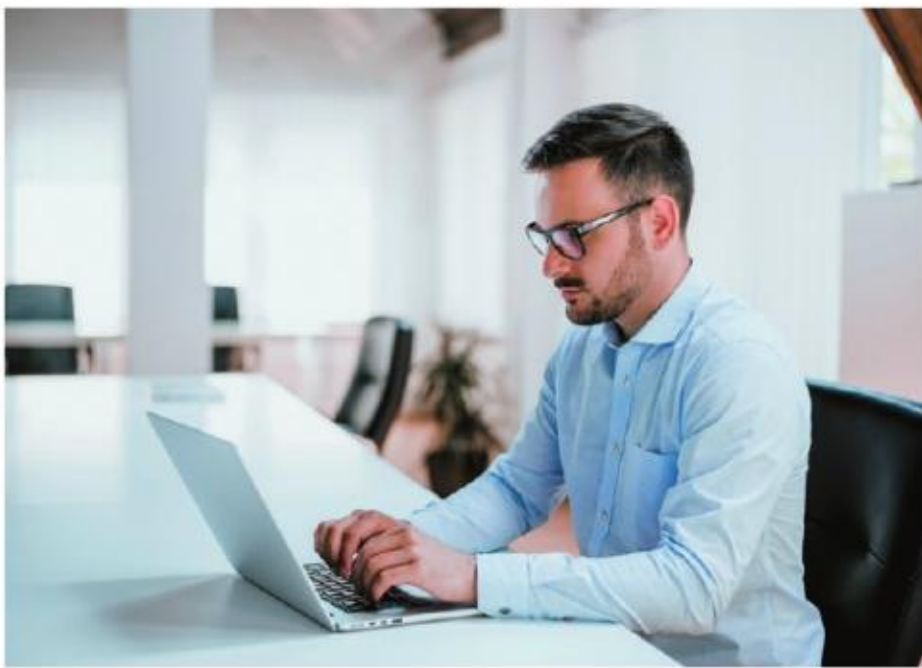
Pracuję tu jako part tajmer.

Zalajkowała mi zdjęcie na fejsie!

Masakra z tą fizą! Dostanę banię jak nic!

Wyślę mu to w attaczmencie.

- Uzupełnij diagram – podaj odpowiedniki z języka ogólnego do poniższych kolokwializmów.

- niuchać
- gały
- ryczeć
- rehot
- paćkać
- kręcić (oszukiwać)
- kiepsko

1	W						
2	O						
3	P	Ł					
4	Ś						
5	B	R					
6	K	Ł					
7	Ż						

W jakich sytuacjach można używać kolokwializmów? Podaj odpowiedni przykład i uzasadnij swój wybór.

Oto zdania zawierające dialektyzmy i kolokwializmy. Znajdź je i zamień na takie, które nie będą raziły np. w ogólnopolskim programie telewizyjnym.

Widzieliście ten fajny film? _____

My sprzedali niekiepską gałę za stówę. _____

My żeśmy wymyli podłogę na tip-top. _____

Napisz, na co się można narazić, używając kolokwializmów i dialektyzmów w kontaktach oficjalnych.

Przeczytaj fragment powieści Władysława Reymonta pt. *Chłopi*, w której autor zastosował język stylizowany na gwara wiejską.

- A może by organista przeczytał?... pisane musi poredzić.
- Juści, co poredzi, ale jak tu z gołymi rękoma iść do niego?
- Weź parę jajków.
- Matka wszystkie ponieśli do miasta; kacze ino zostały.
- Nie turbuj się: weźmie on i kacze.
- Poszłabym, a czegoś się boję! Bym to wiedziała, co tu napisane! – Wyjęła zza gorsu list od męża, któren był jej wójt przywiózł wczoraj wieczorem z kancelarii. – Co tam może stoć?

a) Napisz, dlaczego Reymont zdecydował się na taki zabieg w swym utworze. Weź pod uwagę tytuł powieści.

b) Przekształć powyższy tekst, eliminując wszystkie elementy gwarowe.

[illegible]

● Napisz dwa krótkie teksty będące próbą stylizacji językowej. Użyj odpowiedniego słownictwa.

a) Chłopiec opowiada koledze o zwycięstwie w zawodach sportowych.

b) Gracz wyjaśnia zasady nowej gry komputerowej.

2.2 Style językowe

- Uzupełnij informację dotyczącą stylów językowych.

Komunikaty o luźnej budowie, wypowiedziane w sytuacjach nieoficjalnych są charakterystyczne dla stylu _____. Dominuje w nich słownictwo używane na co dzień, z licznymi _____ oraz _____.

Styl urzędowy jest stosowany w _____, np. zarządzeniach, _____ i _____. Natomiast w stylu _____ znajdziemy fachową terminologię oraz symbole czy wzory.

Styl publicystycznym posługują się głównie _____. W zależności od tematyki wypowiedzi znajdziemy w takich tekstach terminy z różnych dziedzin wiedzy.

Twórcze, oryginalne podejście do języka jest cechą stylu _____. To w nim znajdziemy liczne _____ i wypowiedź tak ukształtowaną, by skłaniała do refleksji lub wywoływała silne emocje.

- Połącz liniami nazwy stylów z przykładami słownictwa, które jest dla nich charakterystyczne.

styl urzędowy •

- o rany, aha, poszło całkiem nie tak, pal licha, co się stało, to się nie odstanie, a niech tam, fajnie dziś wyglądasz*

styl naukowy •

- zwracam się z prośbą, doświadczenie w zakresie, ustala się, zabrania się, przebieg kariery, należy uwzględnić, niezwłocznie*

styl potoczny •

- droga jak cienka przedza na krosnach drzew rozpięta, plastikowe słońce zaszło za kurtynę, niebieskooka wiara*

styl artystyczny •

- dyfrakcja, prawa optyki geometrycznej, warunkiem trwałej interferencji fal jest ich spójność, czyli korelacja faz i równość częstotliwości*

- Pod tekstami dotyczącymi wiatru halnego napisz nazwy stylów, w których zostały one napisane. Wskaż cechy charakterystyczne dla określonego stylu w każdym z tych tekstów.

Wiatr halny to nazwa wiatru fenowego, wiejącego w Karpatach Zachodnich w południowej Polsce. Powstaje on na skutek różnic ciśnienia po stronie południowej i północnej grzbietu górskiego. Różnica ciśnień musi być na tyle duża, aby powietrze po stronie południowej wzniosło się i przekroczyło grzbiet górski, stanowiący barierę orograficzną. Po nawietrznej stronie grzbietu powietrze ochładza się zgodnie z gradientem wilgotnoadiabatycznym. Następuje kondensacja pary wodnej, nad górami tworzy się charakterystyczny biały wał fenowy. Najgwałtowniejsze wiatry tego typu wieją na Podhalu i przynoszą znaczne straty w drzewostanie – niszczą lasy, tworząc wiatrołomy.

Styl _____

Cechy: _____

Huczy nade mną halny wiatr... Daleki
Wprzód mnie dochodzi szum i świst, a potem
Z jakimś pogwarem, z trzaskiem i łomotem
Ciężar się kładzie na wysmukłe smreki.

Od razu kłody o grubości snopów
Gną się w mych oczach, jak źdźbła lichej słomy:
Tak igra nimi głuchy, niewidomy
Gość, co od skalnych wlecze się przekopów.

Styl _____

Cechy: _____

Który z tekstów jest dla ciebie łatwiejszy w odbiorze? Uargumentuj swoją odpowiedź.

- Napisz dwa krótkie teksty dotyczące opieki nad psem w czasie spaceru w miejscach publicznych. W każdym z tekstów użyj innego stylu.

Tekst w stylu potocznym:

Tekst w stylu urzędowym:

- Ustal, w jakim stylu powinny wypowiadać się osoby w sytuacjach przedstawionych na zdjęciach. Uzasadnij dlaczego.

W stylu _____,
ponieważ _____

W stylu _____,
ponieważ _____

W stylu _____,
ponieważ _____

W stylu _____,
ponieważ _____

- Uzupełnij tabelę według wzoru, wpisując sformułowania nacechowane stylistycznie.

Styl potoczny	Styl urzędowy
halniak szalał całą noc	w godzinach nocnych wiał silny wiatr halny
	zabrania się wchodzić na teren zalesiony
przyjmę fachowca	
	wszystkich zobowiązuje się do uiszczenia opłaty
złodziej zwał policjantom	
	rejestrację należy potwierdzić telefonicznie
dostanę trzy tysiące na czysto	

Wybierz jedno sformułowanie potoczne i zastąp je wypowiedzią w stylu artystycznym.

Przykład:

halniak szalał całą noc → pod dachem z gwiazd szedł niszczący mocarz z gór

2.3 Niewerbalne środki komunikacji

- Na podstawie podanych rysunków napisz trzy wskazówki dotyczące przywitania się w sytuacji oficjalnej. Wyjaśnij, kto komu pierwszy podaje rękę, np. w pracy, na oficjalnym przyjęciu.

Warto zapamiętać, że w sytuacjach oficjalnych:

1. _____
2. _____
3. _____

W kontaktach nieoficjalnych, np. na imprezach rodzinnych czy w kawiarni, reguły te są niekiedy łamane. Nie zawsze jest to mile widziane, chociaż ludzie zwykle nie dają poznać po sobie, że ktoś popełnił nietakt.

- Określ dokładniej relacje, które łączą osoby witające się w przedstawiony na rysunku sposób. Na jakiej podstawie wyciągasz takie wnioski?

- a) _____
- b) _____
- c) _____

- Obejrzyj zdjęcia i napisz, jakie uczucia wyrażane są za pomocą gestów oraz mimiki postaci. Opisz sytuacje, w których mogą się pojawić.

	
Uczucia	
Sytuacje	

	
Uczucia	
Sytuacje	

	
Uczucia	
Sytuacje	

- O czym, według ciebie, świadczą dłonie ułożone w sposób przedstawiony na rysunkach. Napisz, co sygnalizują rozmówcy przedstawione osoby.

Dłonie rozchylone, lekko uniesione sugerują

Splecione ręce z uniesionymi, dotykającymi się kciukami sygnalizują

Ręce uniesione na wysokość klatki piersiowej z połączonymi opuszkami palców obu rąk mogą świadczyć o

- ★ Przeczytaj uwagi dotyczące poprawnego używania rzeczownika *ręka*. Następnie ułóż zdania na temat zachowania ludzi w różnych sytuacjach towarzyskich. Użyj rzeczownika *ręka* w określonej formie.

ręka ż, Ms. ręce a. ręki, Im. M. ręce, D. rąk, N. rękami (nie: ręcami) a. rękoma, Ms. rękach (nie: ręcach) • Wyrażenie *dwie ręce* odmienia się tak: M. dwie ręce, D. dwóch rąk, C. dwom a. dwóm rękom, B. dwie ręce, N. dwiema rękami a. dwoma rękoma, Ms. dwóch rękach. Formy przypadków Im. w połączeniu z liczebnikiem zbiorowym *dwoje*: M. dwoje rąk, D. dwojga rąk, C. dwojgu rąk, Ms. (w) dwojgu rękach. Formy *w ręku*, *na ręku* są równoważne z formami *w ręce*, *na ręce* i odnoszą się do jednej ręki. Nie należy raczej łączyć ich z liczebnikiem *jeden*, np.: *Trzymała piłkę w ręku lepiej niż: Trzymała piłkę w jednym ręku.*

- Zdanie z rzeczownikiem *ręka* w narzędniku liczby mnogiej:
- Zdanie z wyrażeniem *dwoje rąk* w dopełniaczu:

- Spróbuj odgadnąć, co myślą przedstawione poniżej postacie. Weź pod uwagę wykonywane przez nie gesty. Zapisz ich myśli.

- Wypowiedz podane zdania zgodnie ze wskazaną intencją, ale w dwojaki sposób. Za pierwszym razem powstrzymaj się od gestykulacji i mimiki, a za drugim razem wzmocnij swoje słowa ruchem i mimiką. Opisz gesty, które wykonałeś dla wzmocnienia słów.

a) „Zaczynamy” – zachęta do działania.

b) „Zaczynamy” – niechęć do działania, zniechęcenie.

c) „Posprzątaj pokój” – prośba.

d) „Posprzątaj pokój” – rozkaz.

● Jakich wymownych gestów używasz najczęściej? Wymień je i opisz jeden z nich.

● Napisz, jak reaguje twoje ciało, gdy:

a) bardzo się cieszysz –

b) jesteś czymś niemiło zaskoczony –

- Opisz kolejno konkretne sytuacje, w których można przyjąć pozycje przedstawione na rysunkach.

a) Skrzyżowanie rąk z zaciśniętymi pięściami może oznaczać przyjęcie zdecydowanej postawy obronnej.

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

b) Ściskanie dłoni może świadczyć o braku pewności siebie.

c) Pozycja „czwórki” najczęściej pokazuje, że ktoś czuje się swobodnie.

d) Przyjęcie wyprostowanej, „sztywnej” postawy często świadczy o onieśmieniu.

- Zabierz głos w dyskusji na temat: *Gesty zdradzają więcej, niż myślisz...* Przedstaw swoje stanowisko w tej sprawie. Użyj dwóch argumentów, aby je uzasadnić.

3.1 Pisownia wyrazów wielką lub małą literą

Podaj przykładowe nazwy i zapisz je poprawnie. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika ortograficznego z zasadami pisowni.

- a) tytuł gazety: _____
- b) tytuł filmu: _____
- c) tytuł książki: _____
- d) tytuł konkretnego słownika: _____
- e) nazwa sklepu lub hotelu: _____

Uzupełnij tabelę – wpisz odpowiednie skrótowce lub pełne nazwy instytucji. Pamiętaj, że istniejące w nazwach spójniki zapisujemy w skrótowcach małą literą.

Nazwa instytucji	Skrótowiec
Uniwersytet Jagielloński	
	WOŚP
Polska Akcja Humanitarna	
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	
	ZUS

Napisz pełne nazwy wskazanych instytucji. Pamiętaj, że skróty pochodzące od słów *numer* i *imienia* zapisujemy małą literą.

Nazwa szkoły, do której obecnie chodzisz:

Nazwa szkoły średniej, w której chcesz kontynuować naukę:

- Wyjaśnij pisownię podanych nazw geograficznych, następnie podaj przykłady nazw o podobnym zapisie.

- Morze Bałtyckie – _____

- jezioro Gopło – _____

- moje przykłady: _____

- Utwórz podane nazwy i zapisz je poprawnie.

- a) nazwy mieszkańców i mieszanek miast, wsi, osiedli (pisz je małą literą, np. *Kielce – kielczanin, kielczanka*):

Tarnów

Warszawa

Radom

mój przykład:

- b) nazwy mieszkańców i mieszanek regionów, państw, kontynentów (pisz je wielką literą, np. *Azja – Azjata, Azjatka*):

Podhale

Śląsk

Francja

Czechy

Europa

mój przykład:

c) nazwy mieszkańców i mieszanek planet (pisz je wielką literą, np. *Mars* – *Marsjanin*, *Marsjanka*):

Ziemia	Wenus
Saturn	mój przykład:

Utwórz przymiotniki od podanych nazw geograficznych i uzupełnij wniosek.

- Polska –
- Włochy –
- Kraków –
- Pomorze –
- Australia –
- Śląsk –
- Urugwaj –

Wniosek: Przymiotniki utworzone od nazw państw, miast, regionów, kontynentów itp. piszemy _____ literą.

Kim są wymienione niżej postacie? Zapisz poprawnie ich imiona, nazwiska lub pseudonimy, następnie uzupełnij wniosek.

grecki bóg morza	
muza historii	
słoń uwolniony przez Stasia i Nel	
zabiła siostrę za dzbanek malin	
jeden z głównych bohaterów lektury <i>Kamienie na szaniec</i>	
skąpiec, który się zmienił dzięki wizytom duchów	

Wniosek: Imiona, nazwiska oraz pseudonimy zapisujemy _____ literą.

- Nazwy świąt i okresów świątecznych piszemy wielką literą, np. *Boże Narodzenie*, *Wielki Tydzień*, *Dzień Strażaka*, _____, natomiast nazwy nabożeństw oraz obrzędów i zwyczajów piszemy małą literą, np. *nieszpory*, *mikołajki*, *sylwester*, _____.

- Napisz życzenia skierowane do bliskiej ci osoby z okazji wybranego przez siebie święta. Pamiętaj, że zaimki lub rzeczowniki oznaczające adresata piszemy w takich wypowiedziach wielką literą.

3.2 Zasady cytowania cudzych tekstów

- Postaw znak ✕ przy zdaniach, w których poprawnie zapisano przytoczone wypowiedzi.

- ☐ Nie ma o tym mowy! – krzyknął i wyszedł.
- ☐ – Nie ma o tym mowy! – krzyknął i wyszedł.
- ☐ Krzyknął: „Nie ma o tym mowy!” i wyszedł.
- ☐ Krzyknął „Nie ma o tym mowy!” i wyszedł.
- ☐ Krzyknął Nie ma o tym mowy! i wyszedł.

- Wstaw brakujące znaki interpunkcyjne w podanych zdaniach.

Biegnąc za uciekinierem, wołali Zaczekaj!

Warto zadać sobie pytanie Co chcę robić w przyszłości?

Teraz mogę stwierdzić z całą pewnością Doskonale wiem, jakie są zasady cytowania cudzych słów

- Zadaniem uczniów jest nauczenie się zasad użycia cudzysłowu. Napisz w kilku zdaniach, jak skomentuje stopień trudności tego zadania uczennica, która jest optymistką, a jaka będzie opinia pesymistki.

- Przytocz gratulacje, które kolega złożył finaliście konkursu matematycznego. Zwróć uwagę na właściwe użycie cudzysłowu i znaku kończącego przytoczony tekst.

Mateusz powiedział: _____

- Znajdź w utworach literackich ciekawy fragment dotyczący jakiegoś zjawiska pogodowego i napisz go w postaci cytatu. Pamiętaj o poprawnym zapisie. Zaczynij zdanie od słów:

(imię i nazwisko autora) _____ w oryginalny sposób pisze

o (nazwa zjawiska atmosferycznego i przytoczenie cytatu) _____

- Przeczytaj dwa utwory Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, następnie uzupełnij zdania, cytując odpowiednie fragmenty wierszy.

Grad

Chmury błyskawicą podpięte
i grad lecący na głowę,
jak anielskie cukierki lodowe
z wysokości tysiąca pięter.

Tancerka

Te dwie zmarszczki przekreśliły cię skrycie
i choć tańczysz z beztroską motyla,
w twojej sukni półniebieskiej, półlila
jesteś już jak wspomnienie, nie jak życie.

Słowa _____ mówią o tym, że grad przypomina

słodczyce, natomiast metafora _____ służy podkreśleniu
wysokości, z jakiej spadają lodowe kryształki. W wierszu *Tancerka* Maria

Pawlikowska-Jasnorzewska użyła słów _____, które
są wyrazami złożonymi. Najciekawszy w utworze *Tancerka* jest fragment

_____, ponieważ zwraca uwagę na

_____.

4.1 Zdania złożone współrzędnie i złożone podrzędnie

- Zastanów się, jaką treść wyrażają podane zdania. Czym się różnią? Zwróć uwagę na zaznaczone wyrazy. Zapisz niżej wnioski ze swoich obserwacji.

Wielu ludzi przychodzi na spotkania do kawiarni, **gdzie** mogą spokojnie porozmawiać.

Wielu ludzi przychodzi na spotkania do kawiarni. Mogą **tam** spokojnie porozmawiać.

Wnioski: _____

- Określ, które z podanych zdań są złożone współrzędnie, a które – podrzędnie. Wpisz obok nich W (zdanie złożone współrzędnie) lub P (zdanie złożone podrzędnie).

- ☐ Chciałabym zadzwonić do Ani, ale nie znam jej numeru.
- ☐ Mówię ci, żebyś nie zaczynał zdania od „a więc”.
- ☐ Pada deszcz, więc wszędzie zrobiło się mokro.
- ☐ Zdejmij buty albo przynajmniej je wytrzyj!
- ☐ Wyjaśnij, dlaczego spóźniłeś się dziś na lekcje.
- ☐ Kto zapomniał słownika, powinien wypożyczyć go z biblioteki.

- Z podanych zdań pojedynczych zbuduj zdania złożone. Użyj właściwych zaimków.

Nowi uczniowie przybywają do naszej szkoły.

Szkoła cieszy się dużą popularnością.

która, ona

Rodzice wrócili do domu.

Dzieci spały już w domu.

wtedy, kiedy

Wyciągnął dłoń.

Wyciągnięcie dłoni wskazywało na gotowość do współpracy.

co, to

- Korzystając z przykładów zdań, powiedz, jak stosować zaimki *jaki, który* łączące zdania.

Ona ma **taki** zegarek, **jaki** chcę mieć.

On dostał **ten** zegarek, **który** miałem dostać ja.

Wstaw zaimki *jaki, który* do podanych zdań i je dokończ.

Marek kupił taki długopis, _____

Ania ma ten rower, _____

Zdobyłem wreszcie ten program, _____

- Dokończ każde wypowiedzenie tak, aby powstał wskazany rodzaj zdania.

- a) zdanie podrzędnie złożone okolicznikowe warunku:

Pójdę z tobą do kina, _____

- b) zdanie współrzędnie złożone rozłączne:

Pójdę z tobą do kina _____

- c) zdanie podrzędnie złożone przydawkowe:

Pójdę z tobą do kina, _____

- d) zdanie podrzędnie złożone okolicznikowe przyczyny:

Pójdę z tobą do kina, _____

- e) zdanie współrzędnie złożone wynikowe:

Pójdę z tobą do kina, _____

a) Kiedy księżyc tak mocno świeci, nie mogę zasnąć.

b) Uprawiam różne dyscypliny sportu i śpiewam w chórze szkolnym.

c) Moja koleżanka, która jest bardzo wysoka, marzy o pracy modelki.

d) Kontynuowaliśmy mecz, mimo że padał ulewny deszcz.

- Napisz tekst na temat swoich planów wakacyjnych składający się z pięciu zdań. Użyj trzech zdań współrzędnie złożonych (dowolnego rodzaju) i dwóch zdań podrzędnie złożonych (również dowolnego rodzaju).

4.2 Zdania wielokrotnie złożone

- Podziel wypowiedzenie na części składowe i określ relacje między nimi. Następnie postaw znak ✕ przy stwierdzeniach prawdziwych w odniesieniu do analizowanego zdania.

Znalazłem na strychu stary album i bardzo się ucieszyłem, że w moje ręce trafiła pamiątka, która ma tak duże znaczenie dla całej rodziny.

- ☐ Wypowiedzenie to składa się z trzech zdań składowych.
- ☐ Wypowiedzenie to składa się z czterech zdań składowych.
- ☐ To wypowiedzenie jest wielokrotnie złożone.
- ☐ Wypowiedzenie to składa się ze zdań i równoważnika zdania.
- ☐ Wszystkie zdania w tym wypowiedzeniu pozostają w relacji współrzędności.
- ☐ W wypowiedzeniu są zdania podrzędne i współrzędne.

- Narysuj wykresy podanych wypowiedzeń i nazwij rodzaj zdań składowych.

- a) Nie chcę, żeby ktoś narzucał mi swoje zdanie lub nalegał, abym robił to, czego nie lubię.

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

zdanie 4. – _____

zdanie 5. – _____

- b) Żebyś dokonał czegoś niezwykłego, nie ustawaj w doskonaleniu swoich umiejętności, rozwijaj się nieustannie, bo to pomoże ci osiągnąć sukces.

- zdanie 1. –
- zdanie 2. –
- zdanie 3. –
- zdanie 4. –

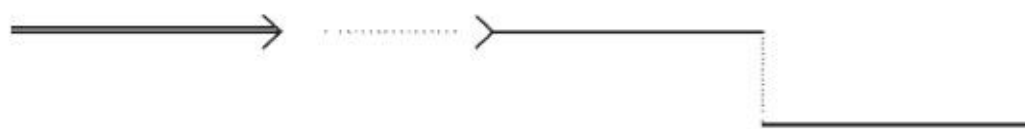
c) U ludzi cenimy zwłaszcza to, że pomagają nam w chwilach, w których tego potrzebujemy, ale nie są w tym nachalni.

- zdanie 1. –
- zdanie 2. –
- zdanie 3. –
- zdanie 4. –

d) Jeśli kupimy bilety, wsiądziemy do pociągu, który zawiezie nas na miejsce.

- zdanie 1. –
- zdanie 2. –
- zdanie 3. –

c)

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

- Uzupełnij wypowiedzenia, wpisując odpowiednie zdania składowe. Następnie dokonaj analizy podanych zdań i narysuj ich wykresy.

a) Kiedy w końcu telefon zadzwonił, okazało się, że _____
_____, ponieważ wszyscy zasnęli.

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

zdanie 4. – _____

b) Nic nie robię od godziny i _____, że mogę tak długo
siedzieć beczynnje.

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

- c) Mimo że nadal trwa mecz, znudzeni widzowie opuszczają stadion, zanim _____ i piłkarze zejść do szatni.

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

zdanie 4. – _____

- d) Gramy, _____, tańczymy, więc wszyscy są zadowoleni.

zdanie 1. – _____

zdanie 2. – _____

zdanie 3. – _____

zdanie 4. – _____

- Uzupełnij zdania wskazanymi jednostkami składniowymi, które będą dokładniej określać wyrazy nadrzędne.

- zdanie okolicznikowe miejsca

Spotkali się tam, _____, aby nikt nie mógł podsłuchać, o czym rozmawiają.

- zdanie okolicznikowe czasu

Rankiem, _____, rozmawiałem przez telefon ze znajomym i okazało się, że przyjdzie wcześniej, niż zapowiedział.

4.3 Imiesłowy równoważnik zdania

- Od podanych czasowników utwórz odpowiednie imiesłowy przysłówkowe. Weź pod uwagę aspekt czasownika.

Czasownik	Aspekt (dokonany / niedokonany)	Imiesłów przysłówkowy współczesny	Imiesłów przysłówkowy uprzedni
kończyć			
skończyć			
skoczyć			
przeskakiwać			
kochać			
pokochać			

- Przeanalizuj sposób tworzenia imiesłówów w zależności od aspektu czasownika i uzupełnij poniższą informację – wybierz A lub B i C lub D.

Imiesłowy przysłówkowe A B tworzymy od czasowników C D.

- A. uprzednie
- B. współczesne
- C. dokonanych.
- D. niedokonanych.

- Przekształć poniższe zdania na wypowiedzenia złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania. Tworząc imiesłów, weź pod uwagę aspekt czasownika.

- Szedł powoli do domu. Głośno rozmawiał przez telefon.
- Skończyła jeść lekkostrawną kolację. Powiedziała: „To był smaczny i zdrowy posiłek”.
- Mijając dom, w którym rozegrały się te niesamowite wydarzenia, nawet o nich nie wspomniał.

Opisz sytuacje przedstawione na zdjęciach, używając wypowiedzeń wielokrotnie złożonych zawierających imiesłowy równoważnik zdania.

Przekształć zdania złożone na wypowiedzenia z imiesłowym równoważnikiem zdania.

- Kiedy skończyła czytanie fascynującej powieści, postanowiła, że poleci ją koleżance.
- Patrzył na szczyt góry i myślał o jego zdobyciu.
- Zobaczył przed sobą kamienistą drogę i postanowił sprawdzić, dokąd prowadzi.

4.4 Mowa zależna i mowa niezależna

Połącz liniami pojęcia z odpowiednimi wyjaśnieniami.

Mowa niezależna

Przytoczenie czyjejś wypowiedzi, ale nie w postaci cytatu, poinformowanie o tym, co ktoś powiedział, np. *Nauczyciel powiedział, że ma dla nas nowe zadanie*. W utworze mowa zależna stanowi fragment wypowiedzi narratora.

Mowa niezależna

Dosłowne przytoczenie czyjejś wypowiedzi, np. *Nauczyciel powiedział: „Mam dla was nowe zadanie”*. W utworach literackich w mowie niezależnej występują np. dialogi i monologi bohaterów.

Podkreśl czasowniki, których używa się w zdaniach nadrzędnych, aby przytoczyć czyjąś wypowiedź w postaci mowy zależnej. Wypisz kolejne przykłady takich czasowników.

podskoczył	rzekł	zapytała	polecieli
wyjęczało	kazały	ugotowali	poprosił

Przekształć podane zdania w mowie zależnej na zdania w mowie niezależnej.

- Paweł poprosił Anię, żeby pożyczyła mu ciekawą książkę.

- Mama zapytała mnie, czy czuję się lepiej.

- Nauczyciel poinformował uczniów, że zajęcia zostały odwołane.

- Przekształć wypowiedzi osób przedstawionych na zdjęciach na zdania w mowie zależnej.

Jestem z ciebie bardzo dumna, wnusiu.

Zobacz, to zdjęcie jest najlepsze.

Wszystkiego dobrego z okazji Dnia Mamy.

Czy pani dba o swoje zdrowie?

Czyli jedziemy razem. Bardzo się cieszę.

Wspaniale móc się spotkać po latach.

Przeczytaj fragment powieści Henryka Sienkiewicza *Quo vadis*, następnie przepisz dialog, zamieniając mowę niezależną na zależną.

Przez chwilę szli w milczeniu, nie mogąc objąć piersiami szczęścia, rozkochani w sobie, podobni do dwojga bóstw i tak piękni, jakby ich wraz z kwiatami wydała na świat wiosna.

Stanęli wreszcie pod cyprysem rosnącym blisko wejścia do izby. Ligia oparła się o jego pień. Winicjusz zaś znów począł prosić drgającym głosem:

– Każ Ursusowi pójść do domu Aulusów, zabrać twoje sprzęty i zabawki dziecinne i przenieść do mnie.

A ona, spłonąwszy jak róża lub jak jutrzienka, odrzekła:

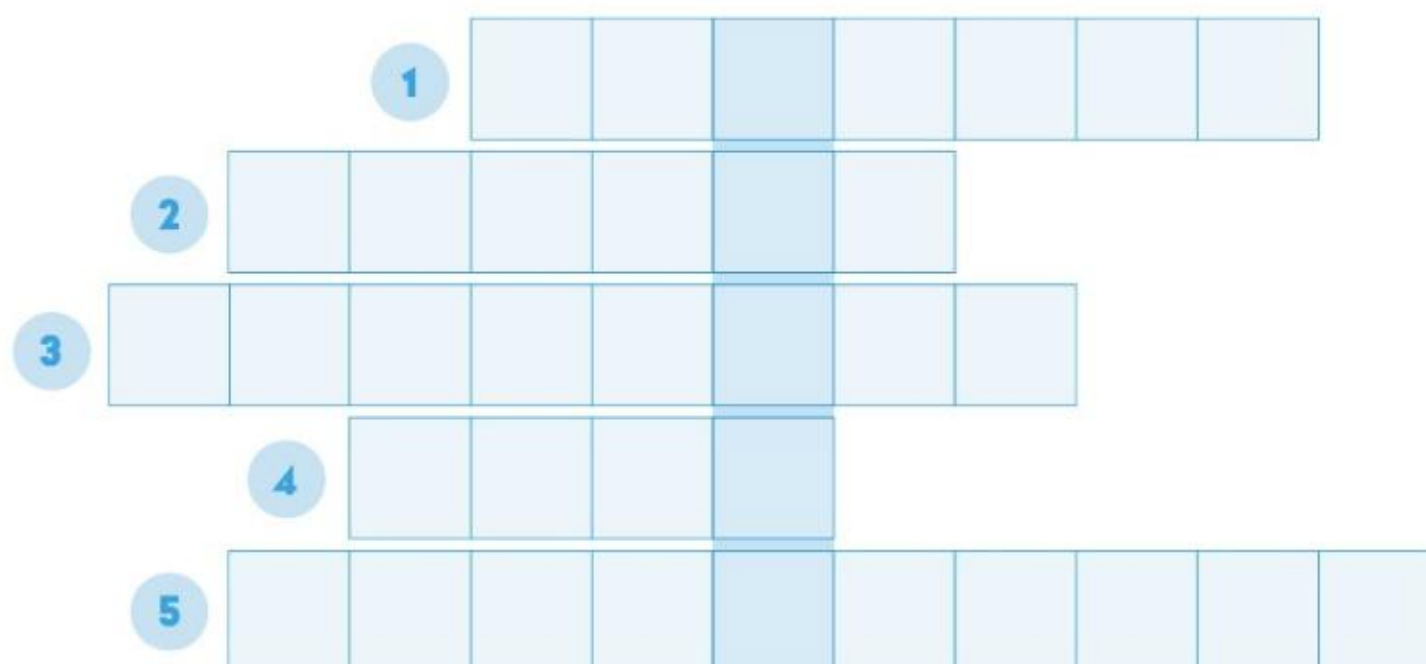
– Zwyczaj każe inaczej.

Zapoznaj się z fragmentem komiksu, następnie przytocz wypowiedzi bohaterów, używając zdań w mowie zależnej.

4.5 Szyk wyrazów w zdaniu

- Rozwiąż krzyżówkę. Jej rozwiązanie wpisz do wyjaśnienia, czym jest szyk zdania.

1. Styl językowy zawierający m.in. specjalistyczną terminologię.
2. Dokonany albo niedokonany.
3. Składnik równoważników zdań.
4. Zależna lub niezależna.
5. Zdanie z jednym orzeczeniem.

Szyk zdania to _____ wyrazów w zdaniu, czyli ich kolejność, usytuowanie względem siebie. Zmieniając szyk zdania, możemy zmodyfikować przekaz, np. na początku lub na końcu wypowiedzenia umieszczamy wyraz, który chcemy szczególnie podkreślić.

- Zmieniając szyk wyrazów w podanym zdaniu, odpowiedz na pytania tak, aby przekazać informację najważniejszą z punktu widzenia pytającego.

Polska tenisistka wygrała wczoraj w turnieju tenisowym z Norweżką.

- **Z kim** wygrała wczoraj w turnieju tenisowym polska tenisistka?

- **Kiedy** polska tenisistka wygrała w turnieju tenisowym z Norweżką?

- **Jaki turniej** wygrała wczoraj polska tenisistka?

- **Jaka tenisistka** wygrała wczoraj turniej tenisowy z Norweżką?

- Ustal, na ile sposobów można wypowiedzieć podane zdania, aby pokazać różne intencje autora. Napisz, jakie to mogą być intencje.

Zaraz rozpoczynamy. / ? / !

Możesz przestać. / ? / !

- Zaobserwuj, czy ludzie często przekazują informacje o uczuciach i nastroju za pomocą tonu, barwy głosu, akcentowania słów itp. Zapisz krótkie zdanie, które można wypowiedzieć na wiele sposobów.

- Ułóż jedno zdanie, które mogłyby wypowiedzieć w różny sposób postacie przedstawione na poniższych zdjęciach.

- Napisz, na co położono nacisk (akcent) w podanych zdaniach. Jak zmieniło się znaczenie komunikatu wraz ze zmianą szyku zdania?

a) Jedynie Janek potrafi szybko ugotować zupę jarzynową.

b) Janek potrafi szybko ugotować jedynie zupę jarzynową.

- Porównaj podane wyrażenia i udowodnij, że szyk wyrazów zmienia ich znaczenie.

pan młody – młody pan

zwyczajny profesor –
profesor zwyczajny

ziele angielskie – angielskie ziele

Podaj inny podobny przykład.

- Zbuduj zdania zawierające podane jednostki składniowe.

a) przydawka, podmiot, orzeczenie, dwa dowolne okoliczniki, dopełnienie

b) okolicznik sposobu, orzeczenie, okolicznik miejsca, dopełnienie

c) przydawka, podmiot, orzeczenie, dopełnienie, okolicznik czasu, okolicznik celu

- Przed które wyrazy można wstawić wyraz *przypuszczalnie* w podanym zdaniu? Jak zmieni się każdorazowo znaczenie tego zdania? Podaj swoje propozycje.

Anka zagra na gitarze o szóstej w sali koncertowej.

- a) _____
znaczenie: _____
- b) _____
znaczenie: _____
- c) _____
znaczenie: _____
- d) _____
znaczenie: _____
- e) _____
znaczenie: _____

● W podanych zdaniach zmień błędny szyk wyrazów na poprawny.

a) Na kolegi wczoraj pomoc liczyłem swojego.

b) W razie deszczu wszystkie pozamykasz w domu naszym okna i drzwi.

c) Przeczytanie satysfakcję książki tej dało wielką nam.

d) Oburzenie miną pokazał niezadowoloną swoje.

● Zadaj pytania dotyczące zaznaczonych wyrazów. Udziel odpowiedzi na postawione przez siebie pytania.

Dynamit został wynaleziony (1) **w 1866 roku** przez (2) **szwedzkiego uczonego** (3) **Alfreda Nobla**.

1. Pytanie: _____

1. Odpowiedź: _____

2. Pytanie: _____

2. Odpowiedź: _____

3. Pytanie: _____

4. Odpowiedź: _____

5. Błędy językowe

- W podanych zdaniach użyto wyrazów w niewłaściwym znaczeniu. Podkreśl te wyrazy i przepisz zdania, poprawiając błędy.

- Bardzo lubię soki owocne.
- Mój starszy brat pojechał w podróż służalczą.
- Znalazłeś już właściwy przydział w pociągu?

- W podanych frazeologizmach niektóre wyrazy zostały błędnie zamienione na inne. Odszukaj te błędy i zapisz poprawnie frazeologizmy. Wyjaśnij ich znaczenie.

ni z gruszki, ni z marchewki

siódme koło u wozu

twardy owoc do zgryzienia

w gorącym oleju kąpany

● Dlaczego podane konstrukcje można nazwać pleonazmami lub tautologiami? Uzasadnij odpowiedź, korzystając ze słownika poprawnej polszczyzny lub słownika języka polskiego

- błahy i nieważny epizod – _____
poprawnie: _____
- historia i dzieje naszego miasta – _____
poprawnie: _____
- panaceum na wszystko – _____
poprawnie: _____

● Podkreśl pleonazmy. Wskaż trzy i wyjaśnij przyczyny swojego wyboru.

cofnąć się szybko – cofnąć się wstecz	kontynuować pracę – kontynuować nadal pracę
Morze Bałtyckie – morze Bałtyk	poprawić spodnie – poprawić się na lepsze
współpraca międzynarodowa – wzajemna współpraca	bardziej miły – bardziej miłszy

● Niektóre pleonazmy i tautologie są tak powszechne, że zwykle uznaje się je za akceptowalne, zwłaszcza w swobodnej rozmowie, np.: *krótko i węzłowato, tylko i wyłącznie, zejść na dół, widzieć na własne oczy, najprawdziwsza prawda, iść na piechotę*. Wybierz dwa przykłady z podanych i ułóż z nimi zdania.

W powyższe zdania wkradły się błędy fleksyjne, czyli błędy w odmianie wyrazów. Przeredaguj zdania tak, żeby te błędy poprawić.

- Spójrz na tą panią!
- Czy szermierka jest na pewno twoim hobby?
- Zanim dojechaliśmy do Częstochowej, wszyscy zdążyli się poznać.
- W dzieciństwie Marek bardzo lubiał jeździć na sankach.

Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

Aby utworzyć poprawne zdrobnienie od wyrazu *dywan*, należy użyć formantu

☐

a) -ek.

☐

c) -ka.

☐

b) -ik.

☐

d) -yk.

Wskaż błąd w poniższym zdaniu z mową zależną. Następnie zapisz zdanie poprawnie i porównaj swoją wersję ze zdaniami koleżanek i kolegów z klasy. Czy w poprawionym zdaniu można było zastosować tylko mowę zależną?

Kasia powiedziała, że na pewno poprawiła wszystkie błędy, bo przeczytałam tę pracę kilka razy.

Powiedz, na czym polegają błędy popełnione w poniższych zdaniach. Zwróć uwagę na to, jakiego przypadku rzeczownika wymaga dany czasownik. Napisz poprawną wersję każdego zdania.

- Często spotyka się z kolegami przed i po lekcjach.
- Usmażyła i częstowała naleśnikami swoich gości.
- Przeczytał i opowiedział o artykule współpracownikom.

- Które wyrazy w zdaniach można pominąć, czyli zastosować elipsę? Podkreśl te wyrazy i zapisz przekształcone zdania.

• Upiekł ciastka owsiane, a miał przygotować ciastka orzechowe.

• Niektórzy ludzie lubią wypoczynek w górach, a inni ludzie wolą pojechać nad morze.

- Zaznacz wyraz, w którego pisowni została zastosowana ta sama zasada, co w przypadku pisowni wyrazów *nie wymagając*.

- ☐ a) Nietowarzyski.
☐ b) Nie wyrzuciwszy.
☐ c) Niezgoda.
☐ d) Nie jutro.

- Zaznacz zdanie, w którym popełniono błąd interpunkcyjny, i wyjaśnij, na czym on polega.

- ☐ a) Kupiłem warzywa, makaron i mięso na dzisiejszy obiad.
☐ b) Antek, który najczęściej przychodzi do szkoły jako jeden z pierwszych spóźnił się piętnaście minut na lekcję.
☐ c) Zosia podlewała kwiaty, planując zakup kolejnych roślin.
☐ d) Zostaniesz jeszcze godzinę czy już musisz wracać do domu?

- ★ Napisz anegdotę o zabawnym wydarzeniu z twoim udziałem. Możesz zastosować dialog. Po zakończeniu pracy sprawdź swój tekst, korzystając ze słowników: ortograficznego, interpunkcyjnego i poprawnej polszczyzny.

6.1 Wywiad

- Zastanów się i zapisz imiona oraz nazwiska trzech znanych osób, z którymi chętnie byś porozmawiał. Napisz obok każdej z nich jedno pytanie, które przede wszystkim chciałbyś zadać tej osobie.

- Osoba: _____
Pytanie: _____

- Osoba: _____
Pytanie: _____

- Osoba: _____
Pytanie: _____

- ★ Jak myślisz, która z osób wypowiedziała w wywiadzie przytoczone niżej słowa? Wpisz odpowiednią literę obok imienia i nazwiska.

☐ Maciej Zakościelny	☐ Robert Lewandowski
☐ Olga Tokarczuk	☐ Robert Makłowicz

- A. *Nie dzielę jedzenia na mięsne i bezmięsne, dzielę na dobre i niedobre.*
- B. *We wszystkim, co napisałam, jest echo tego, co się wokół mnie dzieje.*
- C. *Pracowałam dużo, chciałam się rozwijać, może nie zawsze myślałam strategicznie. Najważniejsze było, że mogę grać, przeżyć nową przygodę aktorską, być lepszy z projektu na projekt, z dnia na dzień.*
- D. *Bałbym się skoczyć na bungee w trosce o moje nogi. To jedyna rzecz, której nigdy w życiu nie zrobię.*

- Wybierz jedną z wypowiedzi przytoczonych w ćwiczeniu 2. i napisz pytanie (np. zadane przez dziennikarza), na które mogłaby być odpowiedzią.

Wstaw znak „+” obok zdań, które można skierować do rozmówcy podczas wywiadu, a znak „-” obok sformułowań naruszających zasady kulturalnej rozmowy.

- ☐ Teraz ja zadaję pytanie, więc proszę mi nie przerywać. Zaraz udzielę panu / pani głosu.
- ☐ A plany na przyszłość? Pojawiają się przecież nowe perspektywy...
- ☐ Niech pan / pani tak nie kluczy, bo wszyscy wiedzą, co pan / pani zamierza.
- ☐ Porozmawiajmy o planach na przyszłość. Jak powinna się potoczyć pana / pani kariera?
- ☐ O wiele za dużo mówi pan / pani o tym, co jest, a mnie interesuje to, co będzie.
- ☐ Jednym z pana / pani pomysłów na przyszłość jest...

Przygotuj się do wywiadu, który ma zostać zamieszczony w gazetce szkolnej. Określ, kogo zaprosiłbyś na rozmowę, i uargumentuj, że wywiad z tą osobą byłby interesujący dla czytelników.

Imię i nazwisko wybranej osoby: _____

Krótką informacją o rozmówcy: _____

Argumenty przemawiające za przeprowadzeniem wywiadu z tą osobą:

1) _____

2) _____

Wyobraź sobie, że możesz przeprowadzić wywiad z wybranym bohaterem lektury obowiązkowej. Napisz tytuł lektury, nazwisko bohatera, twoje pytania oraz odpowiedzi, których mógłby udzielić rozmówca. Pamiętaj o zaznaczaniu, czyje słowa przytaczasz – prowadzącego wywiad czy udzielającego wywiadu.

Tytuł: _____

Bohater: _____

6.2 Przemówienie

- Podaj dwa przykłady okoliczności, w których zdarzyło ci się wysłuchać przemówień. Określ cel i odbiorców tych przemówień.

Przykład 1.

Okoliczność: _____

Cel: _____

Odbiorcy: _____

Przykład 2.

Okoliczność: _____

Cel: _____

Odbiorcy: _____

- Przeczytaj fragmenty przemówienia autorstwa Stefana Żeromskiego i wykonaj związane z nim polecenia.

Pokosy śmierci od chwili wybuchu wielkiej wojny rzucające w czarną ziemię nieprzeliczone w naszym narodzie zasoby jego siły męskiej, nie szczędzą również najdosłajniejszych kwiatów ducha, jakie ta ziemia wydała. Zgasł w tym czasie niemal stuletni Teodor Tomasz Jeź¹ [...]. Zamknęły się wśród tychże krwawych dni jasne oczy Stanisława Witkiewicza² [...].

Ostatnie czasy, tyloma przeładowane wiadomościami, przeszła wieść o śmierci Henryka Sienkiewicza³. Jeżeli tamci dwaj pracownicy osiągnęli trudami swymi, każdy we własnej dziedzinie, sumę nowych wartości w narodzie i podwyższyli stopień jego zjednoczenia się w społeczeństwo dostojne pośród rodziny ludów, to Henryk Sienkiewicz osiągnął najwyższy gradus⁴ tej skali. [...]

Henryk Sienkiewicz posiadał od natury niezwykły dar słowa. [...] I dziś jeszcze, mimo rozpowszechnienia form i rodzajów artystycznych, nikt go nie prześcignął w spokojnej, prostej, a doskonale pięknej budowie zdania [...]. Trzeba mu przyznać pierwszeństwo, jako mistrzowi sztuki pisania, samego kunsztu wypowiedzenia się po polsku na piśmie. [...]

[Książki Sienkiewicza] – jak wykazały ankiety w kwestii czytelnictwa, są najpopularniejszymi w chatach śląskich górników, w dworach szlacheckich i w dworach drobnej szlachty na Podlasiu i Litwie, w chałupach oświecających⁵ chłopów na obszarze całej Polski. Dotarły wszędzie, gdziekolwiek skupiła się gromadka ludzi mówiących po polsku [...], tworząc podwalinę zbiorowej biblioteczki. Poszły w ślad za Polakiem, dokądkolwiek ruszył za chlebem i dokądkolwiek w wędrówce swej zabrnął.

A nie tylko dla Polaków leżało w tych książkach coś cennego, [...] wszyscy przecie czytali skwapliwie *Quo vadis*. Jak szeroki jest świat, tak szeroko rozpostarła się sława pisarza. [...].

Byłoby rzeczą zbyteczną przypominać i uprzytomniać stronę działalności publicznej zgasłego pisarza, wyliczać jego listy w sprawach krajowych, odezwy do społeczeństwa w razach klęsk elementarnych, nawołujące do ofiarności, wystąpienia publiczne w razach powszechnej rozterki [...]. Wszyscy te akty i prace w żywej mamy pamięci. Widnieje w nich gorąca miłość ojczyzny, świeci się nieustrudzona gotowość do dzieła. [...]

Żal całego narodu, żal szczery i głęboki otoczył jego mogiłę. [...] Szczerze i głęboko żałuje go literatura polska, którą wywyższył, rozślawił po ziemi i bezcennymi klejnotami ozdobił.

Cześć, wdzięczność i miłość po wsze czasy jego imieniowi⁶.

Na podstawie: Stefan Żeromski, *Przemówienie o Sienkiewiczu*, w: *Elegie i inne pisma literackie i społeczne* (<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/elegie-i-inne-pisma-literackie-i-spoeczne.htmlsec201>)

¹ Teodor Tomasz Jeż – właśc. Zygmunt Miłkowski (1824–1915), polski pisarz i publicysta

² Stanisław Witkiewicz (1851–1915) – polski pisarz, malarz i architekt, twórca i popularyzator stylu zakopiańskiego w architekturze

³ Henryk Sienkiewicz zmarł 15 listopada 1916 r.

⁴ gradus – stopień

⁵ oświecący – bardziej oświecony, tj. wykształcony

⁶ imieniowi – dziś: imieniu

a) Napisz, jaki jest cel przytoczonego we fragmentach przemówienia. Swoje zdanie uzasadnij odpowiednim cytatem z tekstu.

b) Do czego Stefan Żeromski chce przekonać odbiorców? Jaką tezę stawia w przemówieniu? Sformułuj ją lub zacytuj odpowiedni fragment tekstu.

c) Zapisz co najmniej dwa argumenty, których użył autor przemówienia, aby przekonać odbiorców o słuszności swojej tezy. Nie cytuj.

- d) Sformułuj własny argument na poparcie tezy Stefana Żeromskiego. Zilustruj ten argument przykładem ze znanego ci utworu Henryka Sienkiewicza.

Argument: _____

Przykład: _____

- e) Czy autor przemówienia utożsamia się z odbiorcami? Swoją odpowiedź poprzyj cytatem z tekstu.

- f) Jakie środki stylistyczne lub inne zabiegi językowe zastosował Stefan Żeromski, aby uatrakcyjnić swoją wypowiedź i zainteresować odbiorców? Podaj co najmniej jeden przykład.

- g) Napisz, jaka jest funkcja ostatniego zdania przemówienia Stefana Żeromskiego.

- h) Do kogo Stefan Żeromski mógłby skierować swoje przemówienie? Zapisz odpowiedni zwrot do adresata rozpoczynający przemówienie.

- Przygotuj się do napisania przemówienia na temat: *To jest autorytet godny polecenia współczesnej młodzieży*. Sformułuj tezę i co najmniej trzy argumenty. W razie potrzeby skorzystaj z dostępnych źródeł, np. internetowych.

Teza: _____

Argument 1: _____

Argument 2: _____

Argument 3: _____

- Niedługo ukończysz szkołę podstawową, w której zdobyłeś wiele cennych umiejętności i która zapewne dostarczyła ci niezapomnianych wrażeń. Napisz pożegnalne przemówienie z okazji zakończenia roku szkolnego. Spróbuj przywołać anegdoty związane z nauką w twojej szkole, udzielić kilku dobrych rad młodszym kolegom, odwołaj się też do emocji słuchaczy.

6.3 Recenzja

Wpisz w odpowiednie pola podane elementy recenzji utworu literackiego.

omówienie mocnych i słabych stron recenzowanego utworu, tytuł dzieła, informacja o gatunku, uogólnienie sądu na temat dzieła, imię i nazwisko autora, krótkie omówienie elementów świata przedstawionego, miejsce i rok wydania książki, omówienie wartości, jakie niesie za sobą utwór

Wstęp

Rozwinięcie

Zakończenie

● Przeczytaj, w jakimś czasopiśmie bądź internecie, recenzję znanego ci filmu lub utworu literackiego i wykonaj poniższe polecenia.

a) Podaj źródło, z którego pochodzi recenzja (np. tytuł czasopisma lub adres strony internetowej). Zapisz imię i nazwisko jej autora.

b) Określ stosunek autora recenzji do ocenianego dzieła – chwali utwór czy raczej go krytykuje? Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.

c) Wymień dwie zalety i dwie wady utworu wskazane przez autora recenzji.

Zalety: _____

Wady: _____

d) Napisz, czy zgadzasz się z opinią autora recenzji na temat utworu.

Uzasadnij swoje zdanie co najmniej dwoma argumentami.

-

Tytuł gry	
Autor / autorzy	
Rok powstania i kraj pochodzenia	
Czy gra nawiązuje do jakiegoś filmu lub książki? Jeśli tak, podaj tytuł tego utworu	
Zalety gry	
Wady gry	
Twoja subiektywna ocena gry (uogólnienie sądu)	
Nadaj tytuł swojej recenzji, który zainteresuje odbiorców	

-

[illegible]

6.4 Życiorys, CV

- Rozpoznaj postacie przedstawione na zdjęciach i dopasuj do nich zdania, które mogłyby one wypowiedzieć.

- ☐ W 2000 roku Akademia Filmowa uhonorowała mnie Oscarem.
- ☐ W 2020 roku otrzymałem Nagrodę Piłkarza Roku.
- ☐ Mój ojciec, Tomasz Świątek, był wioślarzem, uczestnikiem igrzysk olimpijskich w Seulu.
- ☐ Współpracowałam z wieloma jazzowymi muzykami z całego świata.
- ☐ W 2021 roku przyjąłem z rąk prezydenta Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.
- ☐ W 1953 roku ukończyłem studia reżyserskie w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej w Łodzi.
- ☐ W 2020 roku zostałam zwyciężczynią turnieju French Open.

Przeczytaj kilka życiorysów znanych osób (opublikowanych na przykład w encyklopedii). Napisz, jakiego typu informacje znajdują się w każdym z nich.

Zaznacz znakiem ✕ informacje, które są zbędne w życiorysie i CV.

- ☐ Data i miejsce urodzenia.
- ☐ Znak zodiaku.
- ☐ Nazwy ukończonych szkół i kursów zawodowych.
- ☐ Znajomość języków obcych.
- ☐ Adres zamieszkania.
- ☐ Ulubiona potrawa.
- ☐ Preferowany styl ubierania się.
- ☐ Nagrody i wyróżnienia na wysokim szczeblu.
- ☐ Tytuły i autorzy przeczytanych książek.

Przeczytaj notatkę o polskiej noblistce. Skreśl informacje, które nie są istotne przy pisaniu życiorysu Marii Skłodowskiej-Curie. Weź pod uwagę to, że zostałaby zredagowany w 1905 roku.

Maria Skłodowska-Curie (ur. 7 listopada 1867 r. w Warszawie, zm. 4 lipca 1934 r. w Passy we Francji) – fizyk i chemik, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla. Urodziła się w Warszawie jako piąte i ostatnie dziecko w rodzinie nauczycielskiej, wywodzącej się z drobnej szlachty.

Gdy Maria miała 10 lat, rozpoczęła naukę na pensji dla dziewcząt, prowadzonej wcześniej przez jej matkę. Następnie kształciła się w III Żeńskim Gimnazjum Rządowym, które ukończyła w 1883 r. ze złotym medalem. Potem wyjechała na wieś, gdzie regenerowała siły fizyczne i psychiczne po bolesnych przeżyciach związanych ze śmiercią matki oraz najstarszej siostry, Zofii. Zafascynowana nauką, Maria i jej siostra Bronia zawarły umowę, w myśl której najpierw na studia do Paryża wyjedzie starsza z nich, a młodsza będzie pracować w kraju na jej utrzymanie.

Po zakończonych studiach we Francji Bronia miałaby utrzymywać Marię. W związku z tym Maria została guwernantką u ziemiańskiej rodziny Żórawskich, mieszkających w Szczukach. W 1889 r. powróciła do Warszawy, gdzie uzupełniała swoją wiedzę z chemii i fizyki w laboratoriach Muzeum Przemysłu i Rolnictwa.

Na początku 1890 r., zgodnie z wcześniejszą umową, Bronisława zaprosiła ją do swojego mieszkania w Paryżu i zaoferowała pełne utrzymanie. Maria wahała się, zanim przyjęła tę propozycję, jeszcze przez rok udzielała korepetycji, by w 1891 r. wyjechać do Francji i rozpocząć naukę na Sorbonie. 28 lipca 1893 r. otrzymała licencjat z fizyki z pierwszą lokatą, a rok później licencjat z matematyki z drugą lokatą. Po ukończonych studiach otrzymała stypendium na badania naukowe. W tym czasie poznała osiem lat starszego od niej Pierre’a Curie, którego poślubiła 26 lipca 1895 r.

Pod koniec 1897 r. Maria Skłodowska-Curie podjęła badania naukowe w celu uzyskania stopnia doktora. Małżonkowie Curie badali promieniowanie emitowane przez rad i polon, a za swoje prace zostali wyróżnieni licznymi nagrodami. W 1903 r. Maria i Pierre Curie otrzymali wspólnie z Becquerelem Nagrodę Nobla z fizyki za badania nad zjawiskiem promieniotwórczości.

- Na podstawie przeczytanych wcześniej informacji o Marii Skłodowskiej-Curie napisz życiorys polskiej dwukrotnej noblistki. Wykorzystaj te wiadomości, które nie zostały przez ciebie skreślone.

Maria Skłodowska-Curie
Rue Lhomond 42
Paryż

Paryż, 20 grudnia 1905 r.

Życiorys

Urodziłam się 7 listopada 1867 r. w Warszawie, w rodzinie wywodzącej się z drobnej szlachty.

Napisz CV ulubionego artysty lub sportowca – poszukaj potrzebnych informacji i umieść je w odpowiednich miejscach. Wydrukuj lub wytnij z czasopisma zdjęcie wybranej osoby i wklej do CV.

Dane osobowe:

Miejsce na
zdjęcie artysty.

Wykształcenie:

Doświadczenie zawodowe:

Ważniejsze osiągnięcia:

Dodatkowe umiejętności:

Zainteresowania:

- Wymień trzy najważniejsze zdarzenia ze swojego dotychczasowego życia. Obok każdego z nich napisz datę. Następnie dodaj dwa wydarzenia: z życia prywatnego i zawodowego, które planujesz w przyszłości.
- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- Wyobraź sobie, że za 20 lat postanowisz startować w wyborach na prezydenta jakiegoś miasta... Wymyśl, co się wydarzy w twoim życiu od czasu ukończenia szkoły podstawowej do tego momentu. Napisz życiorys, na podstawie którego twój sztab wyborczy przygotuje plakat informacyjny dla mieszkańców miasta. Pamiętaj o połączeniu informacji z celem życiorysu.

Życiorys

Przekształć napisany wcześniej życiorys na swoje CV.

Dane osobowe:

Wykształcenie:

Doświadczenie zawodowe:

Ważniejsze osiągnięcia:

Dodatkowe umiejętności:

Zainteresowania:

6.5 Podanie, list motywacyjny

- Wyjaśnij koledze, jakie sytuacje wymagają napisania podania i jakiego stylu powinien użyć, redagując takie pismo. Zrób to, używając wypowiedzenia wielokrotnie złożonego z imiesłowowym równoważnikiem.

- Połącz przykładowe słownictwo z odpowiednimi częściami podania.

Określenie adresata

Jasno sformułowana
prośba

Uzasadnienie prośby

Formuła grzecznościowa

- pragnę podkreślić
- łączę wyrazy szacunku
- zwracam się z prośbą / proszę o
- prośbę swą motywuję
- Dyrektor Szkoły
- uzasadniając swoją prośbę, przedstawię / powołam się na
- uprzejmie proszę
- z poważaniem
- liczę na przychylną decyzję w mojej sprawie
- w uzasadnieniu mojej prośby nadmienię, że
- Szanowny Pan
- z wyrazami szacunku

- Napisz P przy sytuacjach, które wymagają napisania podania, i M przy tych, w których należy zredagować list motywacyjny.

- ☐ Wypożyczenie z Teatru Miejskiego strojów do szkolnego przedstawienia.
- ☐ Chęć podjęcia pracy w redakcji czasopisma przyrodniczego.
- ☐ Uzyskanie pozwolenia na zorganizowanie akcji charytatywnej na stadionie.
- ☐ Aplikacja na stanowisko prawnika w kancelarii notarialnej.
- ☐ Potrzeba otrzymania miejsca w domu studenckim.
- ☐ Wydanie duplikatu świadectwa ukończenia szkoły.
- ☐ Starania o zatrudnienie w nowo otwartym salonie fryzjerskim.

-
- This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- Przedsiębiorstwo ON i ONA poszukuje kandydata na stanowisko:

93

- Wpisz pod każdym zdjęciem po dwie cechy charakteru i umiejętności, które powinna mieć osoba starająca się o pracę w przedstawionych na nich zawodach.

Cechy: _____

Umiejętności: _____

Cechy: _____

Umiejętności: _____

- O jakiej pracy marzysz w przyszłości? Zastanów się, a następnie napisz list motywacyjny, w którym przekonasz pracodawcę do swojej kandydatury na wymarzone stanowisko.

Bibliografia:

Christa J., *Kajko i Kokosz. Szkoła latania*, Wydawnictwo Egmont, Warszawa, 2011

Kasprowicz J., *Wiatr halny*, <https://literat.ug.edu.pl/kasprow/044.htm>, dostęp: 20.07.2021 r.

Na podstawie: S. Żeromski, *Przemówienie o Sienkiewiczu*, w: *Elegie i inne pisma literackie i społeczne*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/elegie-i-inne-pisma-literackie-i-spoleczne.htmlsec201>, dostęp: 20.07.2021 r.

Reymont W.S., *Chłopi*, <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/chlopi.pdf>, dostęp: 20.07.2021 r.

Sienkiewicz H., *Quo vadis*, PIW, Warszawa, 1954

Słownik języka polskiego PWN on-line, <https://sjp.pwn.pl/>, dostęp: 20.07.2021 r.

Wykaz dysponentów praw autorskich do zdjęć zamieszczonych w publikacji:

Shutterstock: Roxana Bashyrova (kwiaty bzu, s. 4), Alina Sirenko (różowy szal, s. 4), Jacob Lund (vloggerka, s. 9), Strahil Dimitrov (skok na bungee, s. 10), EpicStockMedia (windsurfer, s. 10), Lucky Business (hokeiści, s. 10), NDAB Creativity (tenisistka, s. 10), Lifestyle Travel Photo (słomiany kapelusz, s. 15), Kirill Demchenko (grzyb prawdziwek, s. 15), Szasz-Fabian Jozsef (mysz – zwierzę, s. 15), New Africa (mysz komputerowa, s. 15), Ruslan Lytvyn (pomnik smoka wawelskiego, s. 18), Pixel-Shot (uśmiechnięty chłopiec, s. 20), Norb_KM (uśmiechnięta dziewczyna, s. 20), El Nariz (mężczyzna w garniturze, s. 20), Nina Buday (kobieta rozmawiająca przez telefon, s. 20), Jacob Lund (chłopiec w wieku szkolnym, s. 20), G-Stock Studio (kobieta w stroju biurowym z teczką w ręce, s. 29), Tatyana Soares (smutna dziewczyna z rozłożoną książką na kolanach, s. 29), Dejan Dundjerski (chłopiec uśmiecha się, patrząc w ekran telefonu komórkowego, s. 29), Branislav Nenin (mężczyzna piszący na komputerze, s. 29), fizkes (rozmowa dwóch kobiet), (rozmowa matki z córką), (rozmowa lekarza z pacjentką), s. 62), baranq (kobieta i mężczyzna przed komputerem, s. 62), MaciejGillert (Robert Lewandowski, s. 85), wjarek (Urszula Dudziak, s. 86), Denis Makarenko (Andrzej Wajda, s. 86), topseller (piłka, s. 4), stockcreations (lody na talerzyku, s. 4), Piyawat Nandeenopparit (drewniany blat, s. 4), Nick Vorobey (mysikrółki, s. 4), Konstantin Tronin (konie w stajni, s. 16), alexei_tm (mały pies na smyczy, s. 34), Laszlo66 (duży pies na smyczy, s. 34), aslysun (nauczycielka przy tablicy, s. 34), Drazen Zigic (rodzina przy obiedzie, s. 34), Pavel L Photo and Video (aktorzy na scenie, s. 35), Andrey_Popov (kobieta przed mikrofonami, s. 35), RossHelen (para przed namiotem, s. 59), BRG.photography (dzieci na basenie, s. 59), Halfpoint (para starszych ludzi, dziewczynka i sadzonki, s. 59), Mariia Korneeva (dziewczyna z mapą w pociągu, s. 59), William Perugini (rozmawiający mężczyzna i dwie kobiety, s. 62), Monkey Business Images (rozmawiające kobiety, s. 62), Boyloso (dziewczyna z lusterkiem, s. 66), Dean Drobot (dziewczyna z prezentem, s. 66), Ipatov (dziewczyna zakrywająca twarz, s. 66), Denis Makarenko (Andrzej Wajda, s. 85), Everett Collection (Maria Curie-Skłodowska, s. 87), MaciejGillert (Robert Lewandowski, s. 86), wjarek (Urszula Dudziak, s. 85), Fabrizio Andrea Bertani (Iga Świątek, s. 86), Jacob Lund (pilot w helikopterze, s. 94), LightField Studios (cukiernik przy pracy, s. 94), Volha Hlinskaya (twarz kobiety, s. 46), **Wikipedia:** Staszek_Szybki_Jest (Pablo Picasso (popiersie), Charlie Chaplin (popiersie), Galina Ulanowa, George Gershwin (popiersie), Franz Kafka (popiersie), Bułat Okudźawa (popiersie), s. 27)

Grupa MAC S.A.
ul. Witosa 76
25-561 Kielce

www.mac.pl

ISBN 978-83-8108-719-3

indeks 881474